

Τα Αμέτρητα «ΟΧΙ» του Ιωάννη Μεταξά

Στο ευρύ κοινό έχει σχηματισθεί η εντύπωση ότι ο Ιωάννης Μεταξάς πήρε την απόφαση να αντιμετωπίσει την επίθεση εκ μέρους της Ιταλίας την ώρα που ο Γκράτσι του ενεχείρησε το τελεσίγραφο του Μουσολίνι, δηλαδή στην Κηφισιά στο σπίτι του στις 28 Οκτωβρίου 1940 στις 3 παρά δέκα το πρωί. Αυτή δε είναι η πιο καλή εκδοχή γιατί πολλοί άλλοι έχουν ακούσει να λέγεται ότι ούτε τότε είπε όχι γιατί το «ΟΧΙ» το είπε ο ελληνικός λαός, στις 3 το πρωί, προφανώς μέσα στα όνειρά του.

Τα «ΟΧΙ» του Ιωάννη Μεταξά αριθμούν πολλά αν διαβάσει κανείς με προσοχή το Ημερολόγιό του και ξεκινούν πολύ νωρίτερα από το 1940.

Πρώτο «ΟΧΙ» εξέφρασε στο [Μέγα Ναυτικό Συμβούλιο τον Σεπτέμβριο του 1936](#) (1), όταν από τις καταγραφές των ναυάρχων που παρέστησαν μαθαίνουμε ότι εκεί ελέγχθη για πρώτη φορά ότι επίκειται ευρωπαϊκός πόλεμος μεγάλος, στον οποίο η Ελλάδα θα προσπαθήσει να μείνει ουδέτερη αλλά ότι σε περίπτωση εμπλοκής της είναι αποφασισμένος να αμυνθεί και μάλιστα στην περίπτωση που θα είναι αναγκασμένος να εμπλακεί θα είναι οπωσδήποτε ως σύμμαχος των Άγγλων και όχι των κεντρικών δυνάμεων, δηλαδή Ιταλίας και Γερμανίας, γιατί ως ναυτική δύναμη η Ελλάδα τα συμφέροντα της συμπλέουν με την Αγγλία.

Η ετοιμασία της Ελλάδος μετά από αυτή την ανακοίνωση έλαβε ένα επείγοντα ρυθμό θα τον χαρακτηρίζαμε φρενήρη σε όλα τα μέτωπα, υλικά, ηθικά, διπλωματικά, κοινωνικά. Όλα όμως με ψυχραιμία, σύνεση, σύστημα και πρόνοια. Ενίσχυσε κάθε ομάδα εργαζομένων ανάλογα με τα αιτήματα της δίνοντας λύσεις στα προβλήματα εκάστης: αγρότες, εργάτες, ναυτικοί, έζησαν καλύτερες μέρες. Αποφυλάκισε κρατούμενους για χρέη μέχρι ενός ποσού, ίδρυσε οικονομική αστυνομία για την δίωξη του λαθρεμπορίου. Στον χώρο της Υγείας ξεπέρασε βασικά και χρόνια προβλήματα της κοινωνίας που αντιμετωπίστηκαν άμεσα με την δημιουργία των κοινωνικών ασφαλίσεων, την δημιουργία και λειτουργία του ΙΚΑ, με κοινωνική πρόνοια για τις εγκυμονούσες γυναίκες, καλύτερη διατροφή για όλους. Αντιμετώπισε τις παθήσεις που ταλαιπωρούσαν χρόνια το λαό, φυματίωση, τραχώματα, ελονοσία. Ετοίμασε έκτισε νοσοκομεία και περιφερειακά ιατρεία. Έγιναν δημόσια έργα, πχ για τον στρατό για τον λαό. Με ιδιαίτερη φροντίδα αντιμετώπισε τις ανάγκες των παιδιών και τους νέους φοιτητές. Ιδρύθηκαν τότε η Εργατική Εστία και η Φοιτητική Εστία, Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης, το κέντρο Μακεδονικών σπουδών. Νυκτερινά σχολεία για αναλφάβητους, κέντρα για τα αλητόπαιδα. Χαρίστηκαν δάνεια στους γεωργούς και αποξηράνθηκαν εκτάσεις για να δοθούν για καλλιέργεια σε ακτήμονες και σε πρόσφυγες κατοίκους των μικρασιατικών ελληνικών πόλεων. Έγιναν γεωτρήσεις στην Μακεδονία για ανακάλυψη κοιτασμάτων πετρελαίου όπως και στο Ιόνιο πέλαγος αργότερα. Έγιναν εμπορικές και γεωργικές εκθέσεις για την προώθηση των προϊόντων. Στήριξε τις τέχνες και τα γράμματα, με εκθέσεις και θεατρικές παραστάσεις στο Ηρώδειο, στην Επίδαυρο, στον Λυκαβηττό για πρώτη φορά. ίδρυσε την σχολή αστυνομίας πόλεων, καταγράφηκε ο αστικός κώδικας, η γραμματική της δημοτικής του Τριανταφυλλίδη. Ίδρυσε την Ραδιοφωνία και άρχισε η λειτουργία του ραδιοφωνικού σταθμού Αθηνών και πολλά άλλα μικρά και μεγάλα βήματα με προεξέχοντα τον ρόλο της ετοιμασίας του στρατού και της εκπαίδευσης της Νεολαίας, που οργανώθηκε σε πανελλήνιο επίπεδο. με πρόσθετο το περιοδικό Η Νεολαία, που έφτανε ως την Κωνσταντινούπολη, για την ταχύτερη μεταφορά μηνυμάτων μέσω των ομάδων των παιδιών ώστε να είναι έτοιμες και εκπαιδευμένες οι γενιές που θα ακολουθούσαν σε περίπτωση που ο πόλεμος θα κρατούσε μεγάλο χρονικό διάστημα. Ο ίδιος ανέλαβε το υπουργείο Στρατιωτικών και Παιδείας ενώ συγχρόνως είχε ως κυρία ασχολία το υπουργείο Εξωτερικών. Το έργο της δημιουργίας Οχυρών στην παραμεθόριο ζώνη με την Βουλγαρία ήταν το μεγαλύτερο τεχνικό έργο που έχει μέχρι σήμερα έχει συντελεστεί σε

ελληνικό έδαφος και ολοκληρώθηκε για την δυνατότητα της άμυνας σε περίπτωση πολεμικής εμπλοκής. Η οχυρωματική γραμμή έχει λάβει και διεθνώς την ονομασία [«ΓΡΑΜΜΗ ΜΕΤΑΞΑ - METAXAS LINE»](#). (2)

Το δεύτερο «ΟΧΙ» το ανακοίνωσε την άνοιξη του 1939 όταν οι Ιταλοί μπήκαν στην Αλβανία, 7 Απριλίου 1939 με δήλωση προς τον Ελληνικό λαό [«Φοβερά Απόφασίς μου...»](#) (3), να μην ανησυχεί κανείς γιατί το κράτος αγρυπνά για την εξασφάλιση της ειρήνης. Ειδοποίησε τότε και τους Άγγλους και τους Βαλκάνιους όπως και τους Ρουμάνους μέσω του υπουργού εξωτερικών Γαφένκου. Παράλληλα σε κάθε περιοδεία που έκανε ανά την Ελλάδα δεν σταματούσε να μιλάει για την απόφαση να αμυνθεί η Ελλάδα στρατιωτικά σε κάθε προσβολή από ξένες δυνάμεις.

Γνωρίζοντας ότι ο κίνδυνος θα ήταν εκ δυσμών με κάθε τρόπο προσπάθησε να διατηρηθούν φιλικές οι σχέσεις με την Ιταλία του Μουσολίνι. Την επιθυμία του με ανησυχία εκδηλώνει και στον νέο Ιταλό πρόεδρο Εμμανουέλε Γκράτσι που μόλις έχει φτάσει στην Αθήνα την άνοιξη του 1939. Στα απομνημονεύματά του Γκράτσι μπορούμε να βρούμε όλες τις σχετικές αναφορές και συναντήσεις που είχε με τον Ιωάννη Μεταξά, στις οποίες κάθε φορά του επιβεβαιώνει ότι η Ελλάδα δεν θα ανεχθεί προκλήσεις από την Ιταλία στην περίπτωση που θα προσβληθεί η εδαφική της ακεραιότητα και η ελληνική κυριαρχία. Ένα από τα υπομνήματά του Πρωθυπουργού είναι αυτό της 21ης Αυγούστου 1939 ([ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ τομ. IV σελ. 386 - 389](#)) (4), που περιγράφει όσα συζήτησε με τον Γκράτσι, 10 μέρες πριν μπει η Ιταλία στον πόλεμο, το οποίο παρατίθεται αυτούσιο και μαρτυρεί το πνεύμα αυτών των συναντήσεων και των εγγράφων που ανταλλάσσονταν και των πληροφοριών που εμφανίζονται μέσα από τις γραμμές. Το πνεύμα φιλίας που προσπαθεί να αναπτύξει ο Ιωάννης Μεταξάς και τις ανακόλουθες αιτιάσεις των Ιταλών και αντίστοιχα συμπεριφορές. Ένα δεύτερο κείμενο ακολουθεί στις 29 Αυγούστου 1939 ([ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ τομ. IV σελ. 390 - 393](#)) (5) . Το «ΟΧΙ» δεν έχανε ευκαιρία να το επαναλαμβάνει σε κάθε περίπτωση και ομιλία.

Τώρα καταλαβαίνουμε γιατί ο Γκράτσι έφυγε με χαμηλωμένο το κεφάλι από την οικία του πρωθυπουργού γιατί είχε προωθήσει πολλαπλές ψεύτικες υποσχέσεις και αιτιάσεις όταν ο Μεταξάς ήταν απόλυτα ειλικρινής και τίμιος απέναντί του ως προς την στάση που θα κρατούσε η Ελλάδα. Αλλά και την περίπτωση της επιθέσεως από τους Γερμανούς είχε πρόωρα ανακοινώσει και απαντήσει με ένα ΟΧΙ ο Μεταξάς.

Τα «ΟΧΙ» ήταν η λέξη που τον αντιπροσώπευσε σε όλη την διάρκεια της κυβερνήσεως του. Είναι φαιδρό να του στερούν σήμερα πολίτες και πολιτικοί και το [«ΟΧΙ» της 28ης Οκτωβρίου 1940](#) (6) και το προς τους Γερμανούς και όλα τα άλλα «ΟΧΙ» που άρθρωσε σε κάθε γωνιά της Ελλάδας στις ομιλίες του.

- (1) [Μέγα Ναυτικό Συμβούλιο τον Σεπτέμβριο του 1936](https://ioannismetaxas.gr/BN%201940%20-%201941.pdf)
<https://ioannismetaxas.gr/BN%201940%20-%201941.pdf>
- (2) «ΓΡΑΜΜΗ ΜΕΤΑΞΑ - METAXAS LINE».
<https://www.ioannismetaxas.gr/Varius/GrammiMetaxa.html>
- (3) «Φοβερά Απόφασίς μου...» <https://ioannismetaxas.gr/Varius/IMApofasi.html>
- (4) **ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ τομ. IV σελ. 386 - 389**
σελ.386 & 387
<https://drive.google.com/file/d/1wBGkN3NfITk51aE539koeSWVaiFBriXO/view?usp=sharing>
σελ. 388 & 389
<https://drive.google.com/file/d/1EbE-hGvuksI8fJO9AdLeWlHaE1pCDd83/view?usp=sharing>
- (5) **ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ τομ. IV σελ. 390 - 393**
σελ. 390 & 391
<https://drive.google.com/file/d/1EbE-hGvuksI8fJO9AdLeWlHaE1pCDd83/view?usp=sharing>
σελ. 392 & 393
https://drive.google.com/file/d/1rjvAudZ6_vs3P0_IFTf4WBektaoILkOR/view?usp=sharing
- (6) «OXI» της 28ης Οκτωβρίου 1940
<https://www.ioannismetaxas.gr/28nOktovriou.html>